

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.2 เพื่อศึกษาค้นคว้าที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.3 เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 14 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ เมือง กมลาไสย กิ่ง อ.ฆ้องไชย สหัสขันธ์ ร่องคำ นามน ท่าคันโท ห้วยเม็ก หนองกุงศรี กุฉินารายณ์ สมเด็จ กิ่ง อ.นาคู คำม่วง ห้วยผึ้ง เขาวงและยางตลาด จำนวน 35,270 คน ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยรวบรวมชื่อของสมาชิกในแต่ละอำเภอ เรียงลำดับ แล้วจับสลากหยิบชื่อหน่วยตัวอย่างออกมาจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 5 ส่วน มีเนื้อหาครอบคลุมตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัว และตัวแปรตาม 1 ตัว (การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window คำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple linear regression analysis)

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ แบบสอบถามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าที่ตอบ

5.1.1 เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.00

5.1.2 อายุ ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 26 – 36 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.20

5.1.3 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษา ประถมปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ

48.50

5.1.4 ขนาดที่ดินทำกิน ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองขนาดใหญ่ คือ มีจำนวนที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.20 และมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ

88.20

5.1.5 ระยะเวลาในการเข้ามาเป็นสมาชิก ส่วนใหญ่เข้ามาเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.50

5.1.6 รายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 20,001 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 37.50

5.1.7 ระยะทางจากบ้านถึงสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีระยะทางจากบ้านถึงสหกรณ์

1 – 5 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 32.00

5.1.8 การมาติดต่อสหกรณ์ ส่วนใหญ่มาติดต่อสหกรณ์ 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.20

5.1.9 การเป็นหนี้เงินกู้สหกรณ์ ส่วนใหญ่เป็นหนี้เงินกู้สหกรณ์ 20,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.20

5.1.10 การได้รับรางวัล ได้รางวัลเพียงร้อยละ 23.70

5.1.11 การได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1) การได้รับข่าวสารจากบุคคล ส่วนใหญ่เคยได้รับการติดต่อพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ หรือกรรมการ คิดเป็นร้อยละ 93.80 เยี่ยมเยียนหรือดูงาน คิดเป็นร้อยละ 46.00

2) การได้รับข่าวสารจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เคยได้รับเอกสารใบแจ้งข่าวหรือการส่งข่าว คิดเป็นร้อยละ 86.50 เคยรับหนังสือแจ้งราคาซื้อขายผลิตผล คิดเป็นร้อยละ 33.00

3) การได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่ได้อ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 67.50 และฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 78.00

Rajabhat Mahasarakham University

5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษาทั้งหมด 14 ตัว มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 ตัวแปร โดยผู้วิจัยแยกการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน จำนวน 7 ปัจจัย โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

2.1.1 ความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ (X_{12})

2.1.2 การได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์ (X_{11})

2.1.3 รางวัล (X_{10})

2.1.4 ความคาดหวังประโยชน์ (X_{13})

2.1.5 ขนาดที่ดินทำกิน (X_4)

2.1.6 ระดับการศึกษา (X_3)

2.1.7 เจตคติที่มีต่อสหกรณ์ (X_{14})

ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรในตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 91.85 ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y = (-0.273) + (-0.024) X_1 + (-0.023) X_2 + 0.040 X_3 + 0.0067 X_4 + 0.008 X_5 + 0.004 X_6 + (-0.001) X_7 + (-0.010) X_8 + (-0.008) X_9 + 0.172 X_{10} + 0.175 X_{11} + 0.266 X_{12} + 0.068 X_{13} + 0.028 X_{14}$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University
สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = -0.023 Z_1 - 0.029 Z_2 + 0.094 Z_3 + 0.140 Z_4 + 0.017 Z_5 + 0.010 Z_6 - 0.003 Z_7 - 0.021 Z_8 - 0.008 Z_9 + 0.170 Z_{10} + 0.174 Z_{11} + 0.265 Z_{12} + 0.169 Z_{13} + 0.067 Z_{14}$$

เมื่อ Y และ Z = การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 7 ปัจจัย ดังนี้คือ

2.2.1 เพศ

2.2.2 อายุ

2.2.3 ระยะเวลาการเป็นสมาชิก

2.2.4 รายได้

2.2.5 ระยะทางจากบ้านถึงสำนักงาน

2.2.6 การติดต่อสหกรณ์

2.2.7 หนี้เงินกู้สหกรณ์

5.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

5.3.1 ด้านการรับซื้อผลิตภัณฑ์

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า สหกรณ์ควรมีการกำหนดราคาการรับซื้อผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจนก่อนฤดูกาลเพาะปลูกมากที่สุด จำนวน 102 คน รองลงมา คือ สหกรณ์การเกษตรควรหักชำระหนี้เงินกู้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้เพื่อลดขั้นตอนซ้ำซ้อน จำนวน 98 คน

5.3.2 ด้านการปันผลตามหุ้น

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่าสหกรณ์ควรมีอัตราปันผลหุ้นเพิ่มขึ้นมากกว่าปัจจุบัน จำนวน 90 คน รองลงมา คือ สหกรณ์ควรมีการปันผลตามหุ้นทุกปี จำนวน 71 คน

5.3.3 ด้านการให้บริการของสหกรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า สหกรณ์ควรมีจ้างแรงงานแบกกระสอบข้าวลงจากรถยนต์ที่สมาชิกบรรทุกมาจำหน่ายให้แก่สหกรณ์ จำนวน 82 คน รองลงมา คือ สหกรณ์ควรมีรถยนต์และบุคลากรออกไปรับซื้อผลิตภัณฑ์กับสมาชิกในหมู่บ้านโดยตรง จำนวน 66 คน

5.3.4 ด้านการกำหนดราคาการรับซื้อผลิตภัณฑ์

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่าสหกรณ์ควรมีกำหนดโครงการที่ถาวรในการประกันราคาผลิตภัณฑ์และการรับซื้อผลิตภัณฑ์ จำนวน 94 คน รองลงมา คือ สหกรณ์ควรมีกำหนดราคาการรับซื้อร่วมกับโรงสีกลางของภาคเอกชน เพื่อเป็นความสะดวกแก่สมาชิก จำนวน 85 คน

5.3.5 ด้านการบริการของคณะกรรมการ

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า กรรมการควรจะมีประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานสหกรณ์ให้แก่สมาชิกได้รับรู้โดยจัดทำในรูปแบบหนังสือแจ้งอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 72 คน รองลงมา คือ คณะกรรมการควรจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในการปรับปรุงงานกับสมาชิกในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล จำนวน 63 คน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปราย เพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

6.1 ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์

6.1.1 เพศ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.00 ทั้งนี้เพราะหัวหน้าครอบครัวเป็นเพศชายและมีเวลาจะเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์ได้ และสหกรณ์จะรับเกษตรกรเป็นสมาชิกสหกรณ์ครอบครัวละ 1 คน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ วัฒนวิเชียร (2543 : 60) พบว่า สหกรณ์จะรับผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เป็นอันดับแรก

6.1.2 อายุ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ อายุอยู่ระหว่าง 26 – 30 ปี ร้อยละ 65.20 ทั้งนี้เพราะเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 26 – 36 ปี จะเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์พร้อมทั้งต้องการที่จะหาองค์ความรู้เข้าสู่สังคมมั่นคงทางอาชีพ การเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธินทร์ พรมสา (2541 : 85) พบว่า สมาชิกสหกรณ์ช่วงอายุ 30 - 39 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีคู่ครองและบุตร จึงต้องเลือกอาชีพทางการเกษตร หรือการค้าขายที่จะสามารถสร้างความมั่นคงแก่ครอบครัว

6.1.3 ระดับการศึกษา สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 48.50 ทั้งนี้เพราะอาชีพที่เกษตรกรที่เข้ามาเป็นสมาชิกจะมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ วัฒนวิเชียร (2543 : 60) พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ทั่วไปจะจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4

6.1.4 ขนาดที่ดินทำกิน สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ มีพื้นที่ทำกินขนาดใหญ่ คือ มีที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 34.20 และมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 88.20 ทั้งนี้เพราะเกษตรกรทำอาชีพทางด้านเกษตรมีรายได้จากการทำเกษตรส่วนใหญ่จะมีที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งอาจจะได้มาจากการแบ่งมรดก และ

จากการซื้อเพิ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดารณี แยมศิริสุข (2534 : 133) พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีที่ดินทำการเกษตรมากมีรายได้จากการประกอบอาชีพสูงกว่าสมาชิกที่มีขนาดที่ดินทำการเกษตรน้อย

6.1.5 ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี ร้อยละ 37.50 ทั้งนี้เพราะสหกรณ์มีนโยบายในการรับสมาชิกเพิ่มและเน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ วัฒนวิเชียร (2543 : 60) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเข้ามาเป็นสมาชิกอยู่ระหว่าง 1 – 5 ปี สหกรณ์มีนโยบายขยายการรับสมาชิกเพิ่มจึงทำให้มีสมาชิกในช่วงระยะเวลานี้

6.1.6 รายได้ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ มีรายได้ น้อยกว่า 20,001 บาทต่อปี ร้อยละ 37.50 ทั้งนี้เพราะสมาชิกมีอาชีพหลักทำการเกษตร รายได้หลักจากผลิตผลทางการเกษตรที่มีราคาไม่แน่นอน มีอาชีพเสริมบ้างคือรับจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ วัฒนวิเชียร (2543 : 61) พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่จะมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จากการขายผลิตผลข้าวเปลือกให้สหกรณ์และพอดีกับการชำระหนี้เงินกู้ให้ สหกรณ์

6.1.7 การติดต่อสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ จะมาติดต่อกับสหกรณ์ในรอบปี 1 – 2 ครั้ง ร้อยละ 52.20 ทั้งนี้เพราะว่าสมาชิกเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมาติดต่อสหกรณ์บ่อยครั้ง เพราะจะทำให้เสียค่ารถโดยสารถ้าไม่มีเหตุจำเป็น ก็จะไม่มาติดต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดารณี แยมศิริสุข (2534 : 134) พบว่า สมาชิกที่เสียค่ารถโดยสารประจำทางน้อยมีส่วนร่วมในธุรกิจซื้อมากกว่าสมาชิกที่เสียค่ารถโดยสารประจำทางมาก ทั้งนี้เพราะการเดินทางเข้ามาติดต่อกิจการกับสหกรณ์ หากสมาชิกเสียค่ารถโดยสารในการเข้ามามีส่วนร่วมธุรกิจสหกรณ์มาก จะเข้ามาดำเนินธุรกิจซื้อกับสหกรณ์น้อย

6.1.8 ระยะทางจากบ้านถึงสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ มีระยะทางจากบ้านถึงสำนักงาน 1 – 5 กิโลเมตร ร้อยละ 32.00 ทั้งนี้เพราะว่า สหกรณ์จะรับสมัครสมาชิกเฉพาะบุคคลที่อยู่ภายในเขตอำเภอของแต่ละสหกรณ์ จึงทำให้สมาชิกส่วนใหญ่มีระยะทางจากบ้านถึงสำนักงานตามที่กล่าว ซึ่งจะทำให้สมาชิกมาติดต่อกับสหกรณ์ได้สะดวกขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยินดี เจ้าแก้ว (2529 : บทคัดย่อ) พบว่า ระยะทางระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกอยู่ห่างกันมากจะทำให้ไม่สะดวกในการที่จะนำเงินมาฝากและดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์

6.1.9 **หนี้เงินกู้สหกรณ์** สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ มีหนี้เงินกู้สหกรณ์อยู่ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 19.20 ทั้งนี้เพราะว่าสหกรณ์มีนโยบายที่จะให้เงินกู้แก่สมาชิกที่ดีและมีคุณภาพ ประกอบกับสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี จึงได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมในช่วงนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ วัฒนวิเชียร (2543 : 47) พบว่า กลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้และที่สามารถชำระหนี้ได้บางส่วน ซึ่งส่วนใหญ่กู้เงินระหว่าง 20,000 – 40,000 บาท

6.1.10 **การได้รับรางวัล** สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับรางวัลเพียงร้อยละ 23.70 ทั้งนี้เพราะสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมในสหกรณ์ ประกอบกับสหกรณ์ขาดการประชาสัมพันธ์ในการให้รางวัลกับสมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับสหกรณ์ในรอบปีจะมีรางวัลตอบแทน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภพร เชื้ออำ (2531 : 69) พบว่า สมาชิกที่ได้รับข่าวสารมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่ได้รับข่าวสารน้อย

6.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร มีจำนวน 7 ปัจจัย โดยเป็นปัจจัยที่มีผลเชิงบวก คือ ระดับการศึกษา ขนาดที่ดินทำกิน รางวัลที่ได้รับ การได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ ความคาดหวังประโยชน์ และเจตคติที่มีต่อสหกรณ์ มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

6.2.1 **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 7 ปัจจัย โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ สุพจน์ วัฒนวิเชียร (2543 : 60) พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรทั่วไปก็จะจบการศึกษาระดับนี้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภพร เชื้ออำ (2531 : 74) พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4

ประเด็นที่สอง ขนาดที่ดินทำกิน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศักดิ์ พัชรพจนานภรณ์ (2530 : 75) พบว่า สมาชิกที่มีที่ดินทำการเกษตรมาก จะมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีที่ดินทำการเกษตรน้อย

ประเด็นที่สาม รางวัลที่ได้รับ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภพร เชื้อข้าว (2531 : 78) พบว่า งานด้านการส่งเสริมอาชีพสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก และจากผลการส่งเสริมสหกรณ์ควรจะได้รางวัลแก่สมาชิกที่มีผลงานดีเด่นในด้านต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกได้รับเกียรติ ซึ่งจะทำให้สมาชิกได้ทำกิจกรรมกับสหกรณ์

ประเด็นที่สี่ การได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ พรหมสา (2541 : 81) พบว่า ผลการวิจัยความต้องการสารสนเทศอาจเนื่องมาจากในปัจจุบันที่ระบบสารสนเทศเข้ามามีบทบาทอย่างมาก ในสังคมที่เป็นยุคสารสนเทศหรือยุคข้อมูลข่าวสาร การรับสารสนเทศจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันเพื่อนำมาดำรงชีวิตความเป็นอยู่และการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญมี จันทร์วงศ์ (2543 : 121) พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาการตลาดของสหกรณ์ จำเป็นต้องมีการสร้างระบบข้อมูลข่าวสารทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ ทั้งด้านความต้องการและปริมาณผลผลิตที่มีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนราคาของผลผลิตที่สมาชิกประกอบอาชีพ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวต้องให้สหกรณ์รับรู้อย่างรวดเร็วทั่วถึงและทันสมัย และสอดคล้องกับทฤษฎีระบบการติดต่อสื่อสารของ โรเจอร์ และชูแมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker. 1971 : 81 – 86) ได้กล่าวไว้ว่า ช่องทางสื่อมวลชนเป็นวิถีทางในการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวข้องกันกับสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสาร ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

ประเด็นที่ห้า ความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภพร เชื้อข้าว (2531 : 77) พบว่า การศึกษาความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ ดังนั้นงานด้านการศึกษาอบรมแก่สมาชิกจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษอบรมแก่สมาชิกจะสร้างความเข้าใจในหลักการสหกรณ์แก่สมาชิกได้ในด้านหนึ่งโดยควรให้การศึกษอบรมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น

การใช้วารสารของสหกรณ์เป็นเครื่องมือ การจัดสถานที่อบรมกระจายไปตามกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้บ้านของหัวหน้ากลุ่มเป็นศูนย์กระจายความรู้ ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศักดิ์ พัทธพจนารักษ์ (2529 : บทคัดย่อ) พบว่า สมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์มาก มีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์น้อย ทั้งนี้เนื่องจากการให้คำแนะนำส่งเสริมตลอดจนการกำกับดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ในการชี้แนะแนวทางที่จะส่งผลให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จการกระตุ้นให้ฝ่ายจัดการเห็นความสำคัญของการดำเนินธุรกิจของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ จำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายจัดการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ด้วย เพื่อให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับสหกรณ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมี จันทร์วงศ์ (2543 : 117) ได้กล่าวไว้ว่า ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้บริการและสมาชิกสหกรณ์ ในการจัดตั้งสหกรณ์ต้องเน้นที่คุณภาพมากกว่าปริมาณ คือ ต้องให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์แก่ผู้ที่สนใจจะเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ แทนการชี้ให้เห็นผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ โดยเน้นการรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาของสมาชิกได้อย่างไร

ประเด็นที่หก ความคาดหวังประโยชน์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นกพร เชื้อข้า (2531 : 78) พบว่า ความคาดหวังประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก นอกจากสมาชิกจะคาดหวังประโยชน์จากบริการของสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ แล้ว ความคาดหวังที่จะได้รับการส่งเสริมอาชีพก็อาจเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดารณี แยมศรีสุข (2534 : 135) พบว่า สมาชิกที่ได้รับประโยชน์จากชลประทานมีส่วนร่วมในการกู้เงินกับสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่ไม่ได้รับประโยชน์จากชลประทาน และสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's, 1954 : 90) ที่กล่าวว่า ความต้องการเกียรติยศหรือความภาคภูมิใจ ซึ่งจะแสดงให้เห็นบุคคลเริ่มต้นต้องการพลังที่แข็งแกร่ง ต้องการประสบความสำเร็จ ต้องการความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง มีเสรีภาพ และต้องการความยอมรับทางสังคม

ประเด็นที่เจ็ด เจตคติที่มีต่อสหกรณ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการขายข้าวให้กับสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตาโรณี แยมศรีสุข (2534 : 140) พบว่า สมาชิกที่มีเจตคติต่อสหกรณ์ในด้านดีมีส่วนร่วมในการกู้เงินกับสหกรณ์มากกว่า สมาชิกที่มีเจตคติต่อสหกรณ์ในด้านไม่ดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณา อังคสุนาค (2521 : บทคัดย่อ) พบว่า เกษตรกรที่มีทัศนคติที่ดีต่อพ่อค้าคนกลางทั่ว ๆ ไป ในขณะที่ สหกรณ์การเกษตรในตำบลนั้นยังไม่เริ่มกิจการรับซื้อผลผลิตอย่างจริงจัง เกษตรกรจึงไม่นิยม ทำการค้ากับสหกรณ์

6.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์ การเกษตร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของ การวิจัยที่ตั้งไว้ จำนวน 7 ปัจจัย ดังนี้คือ

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระยะเวลาการเป็นสมาชิก
- 4) รายได้
- 5) ระยะทางจากบ้านถึงสหกรณ์
- 6) การติดต่อสหกรณ์
- 7) หนี้เงินกู้สหกรณ์

6.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของ สหกรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ด้านการรับซื้อผลผลิต สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัด กาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า การกำหนดราคารับซื้อผลผลิตข้าวของสหกรณ์ควรที่จะมีการประชุม กรรมการเพื่อลงมติกำหนดราคารับซื้อผลผลิตข้าวที่มีความชัดเจน สหกรณ์ควรจะหักเงินที่ สมาชิกขายผลผลิตข้าวเพื่อชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกเพื่อสมาชิกไม่ต้องเสียเวลาเข้ามาส่งหนี้ เงินกู้ก็ สหกรณ์ควรที่จะมีบริการในการออกไปรับซื้อผลผลิตข้าวของสมาชิกถึงบ้าน สหกรณ์ ควรจะจัดหาอุปกรณ์เครื่องจักรที่มีความทันสมัย และควรมีหนังสือประชาสัมพันธ์แจ้งให้สมาชิก รับรู้ว่สหกรณ์รับซื้อผลผลิตปัจจุบันนี้ราคาเท่าใด

ประเด็นที่สอง ด้านการปันผลตามหุ้น สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัด
กาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า สหกรณ์ควรจะมีการปันผลตามหุ้นให้มากกว่าปัจจุบัน ให้มีการ
ปันผลทุกปี สหกรณ์ไม่ควรหักเงินปันผลชำระหนี้เงินกู้ การประชุมใหญ่สามัญของสหกรณ์
ควรจะเป็น 2 วัน ให้สมาชิกได้มีการอภิปรายได้มากขึ้น และสหกรณ์ควรที่จะกำหนดอัตรา
ดอกเบี้ยเงินฝากให้สูงกว่าธนาคารเล็กน้อยเพื่อเป็นการจูงใจให้สมาชิกมาทำธุรกิจฝากเงิน
กับสหกรณ์ และเป็นการระดมทุนในสหกรณ์อีกทางหนึ่งด้วย

ประเด็นที่สาม ด้านการบริการของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า สหกรณ์ควรจัดจ้างแรงงานเพื่อแบกกระสอบข้าวที่สมาชิก
มาขายให้กับสหกรณ์ สหกรณ์ควรที่จะมีรถยนต์และพนักงานออกไปบริการรับซื้อผลิตผลจาก
สมาชิกตามกลุ่มต่าง ๆ สหกรณ์ควรที่จะช่วยค่ารถบรรทุกให้สมาชิกที่นำผลิตผลข้าวมาขาย
ให้กับสหกรณ์ และควรมีน้ำดื่ม กาแฟ หรือหนังสือพิมพ์ เพื่อเป็นการบริการสมาชิกที่ต้อง
นั่งคอยการรับบริการจากสหกรณ์

ประเด็นที่สี่ ด้านการกำหนดราคาข้าวรับซื้อผลิตผล สมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า สหกรณ์ควรกำหนดเป็นโครงการในการรับซื้อผลิตผลข้าว
จากสมาชิกแบบมีการประกันราคาข้าวรับซื้อผลิตผลข้าวในการกำหนดราคา สหกรณ์ควรพิจารณา
ร่วมกับภาคเอกชนในการกำหนดราคาข้าวรับซื้อผลิตผลข้าว และสหกรณ์ในแต่ละอำเภอควรมี
ขงระดับตำบลรองรับในการรับจำนำผลิตผลข้าวของสมาชิก เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย
ในการขนส่งของสมาชิกที่ต้องเดินทางมาถึงอำเภอ

ประเด็นที่ห้า ด้านการให้บริการของคณะกรรมการ สมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเห็นว่า คณะกรรมการควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์
การดำเนินงานโดยแจ้งเป็นหนังสือให้สมาชิกได้รู้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นอย่างไร
บ้าง คณะกรรมการควรจัดให้มีการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกับสมาชิกตามกลุ่ม
ต่าง ๆ เพื่อให้มีการปรับปรุงงานของสหกรณ์ ในการเบิกเบี้ยประชุมคณะกรรมการควรที่จะ
กำหนดประเด็นที่มีความจำเป็นและเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อลดค่าเบี้ยประชุมของคณะกรรมการ
คณะกรรมการต้องปฏิบัติงานโดยยึดระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์โดยเคร่งครัด
คณะกรรมการต้องเร่งรัดและมอบนโยบายให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วและ
ทำใบหน้าให้สดชื่นด้วย คณะกรรมการต้องหมั่นตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานและ
คณะกรรมการด้วยกันเพื่อป้องกันการทุจริตภายในสหกรณ์ และคณะกรรมการควรที่จะ
เสียสละและอุทิศตนเองเพื่องานสหกรณ์ด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัยครั้งนี้ ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน ดังต่อไปนี้

7.1.1 กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในฐานะที่เป็นส่วนราชการซึ่งกำกับ แนะนำและส่งเสริมสหกรณ์ และในฐานะที่เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย ควรที่จะได้จัดสรรงบประมาณ ในด้านการให้การศึกษอบรมแก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์ และด้านเงินทุนกู้โครงการเชื่อมโยงเพื่อรวบรวมผลิตผลข้าว โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ต้องโอนเงินกู้มาให้สหกรณ์การเกษตรไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อให้สหกรณ์การเกษตรมีเงินทุนในการรวบรวมผลิตผลข้าวจากสมาชิก เพราะกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นส่วนราชการที่ต้องแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ให้เป็นสถาบันของเกษตรกรและช่วยลดการเอารัดเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในการรวบรวมผลิตผลข้าวของสมาชิก ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมกับสหกรณ์การเกษตรมากขึ้น

7.1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ในฐานะที่เป็นข้าราชการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และมีหน้าที่ต้องกำกับ แนะนำและส่งเสริมสหกรณ์ให้สหกรณ์การเกษตร ได้ดำเนินงานตามระเบียบ และข้อบังคับของสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ต้องร่วมกับสหกรณ์การเกษตรในการออกไปให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกกับสหกรณ์ ซึ่งจะทำให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขายข้าวให้กับสหกรณ์ การเกษตรมากขึ้น

7.1.3 สหกรณ์การเกษตร ในฐานะที่เป็นองค์กรนิติบุคคลของสมาชิก ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรควรจัดสรรทุนสำหรับการศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้สมาชิกได้เกิด ความตื่นตัวและเมื่อสมาชิกได้เห็นสหกรณ์ที่มีความเจริญก้าวหน้าเพราะเกิดจากการที่สมาชิก ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ จะทำให้สมาชิกเกิดการพัฒนาตัวเองมากขึ้น และสหกรณ์เองก็ต้องเน้นด้านการบริการให้กับสมาชิกเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบัน

การดำเนินธุรกิจของเอกชนได้ให้ความสำคัญด้านบริการเป็นอันดับแรก สหกรณ์ควรที่จะต้องพัฒนาด้านการบริการให้สมาชิกเกิดเจตคติที่ดีต่อสหกรณ์และมามีส่วนร่วมกับสหกรณ์มากขึ้น

7.1.4 พนักงานสหกรณ์ ในฐานะที่เป็นลูกจ้างของสหกรณ์ โดยมีสมาชิกเป็นนายจ้าง พนักงานควรปฏิบัติงานด้วยความน่ารักกับสมาชิกให้มากขึ้น เพื่อให้สมาชิกเกิดความประทับใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์

7.1.5 สมาชิก ในฐานะที่เป็นเจ้าของสหกรณ์ต้องให้ความสำคัญต่อสถาบันของตนเอง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมกับสหกรณ์ในทุกด้านที่สหกรณ์มี เพราะผลประโยชน์ทุกอย่างจะกลับมาสู่สมาชิกทั้งหมด ดังนั้นสมาชิกต้องมีความซื่อสัตย์ต่อสหกรณ์ของตนเองให้มากกว่าปัจจุบันนี้

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

7.2.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัย จำนวน 14 ปัจจัย คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดที่ดินทำกิน ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก รายได้ ระยะทางจากบ้านถึงสหกรณ์ การติดต่อสหกรณ์ หนี้เงินกู้สหกรณ์ รางวัลที่ได้รับ การได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ ความคาดหวังประโยชน์จากสหกรณ์ และเจตคติที่มีต่อสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ยังมีปัจจัยอื่นที่น่าจะมีผล คือ การเป็นหนี้เงินกูนอกระบบ และระบบชลประทานที่ได้รับ

7.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการขายข้าวให้กับสหกรณ์ โดยดำเนินการเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะวิจัยติดตามประเมินผล

7.2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเน้นในเรื่อง เจตคติ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการขายข้าวให้กับสหกรณ์การเกษตร